

Hemelsleutel

Een vlinderplant uit de top 10

De top 10-lijst van De Vlinderstichting bevat de beste tuinplanten voor een jaarrond vlinders in je tuin. Als je een van deze planten in je tuin zet ben je het hele jaar door vrijwel verzekerd van vlinderbezoek. Deze keer zet ik een plant uit deze lijst in het zonnetje: de vetplant *Sedum spectabile*, in het Nederlands hemelsleutel of vetkruid genoemd. Het is een plant met veel goede eigenschappen.

Tekst: Welmoed
Huisman
www.robiniatuin.nl

Hemelsleutel trekt niet alleen vlinders, ook voor onszelf is hij leuk in de tuin. We kunnen namelijk vele maanden genieten van deze plant. Allereerst als het grijsgroene vlezige blad opkomt, waaraan de plant haar Nederlandse naam vetkruid ontleent. Daarna ontwikkelen zich de rozerode bloemschermen, die al mooi zijn voordat ze hun kleur krijgen. En na de bloei behoudt ze de hele winter haar structuur. De platte bloemschermen geven rust in de border en hebben een natuurlijke uitstraling. Hemelsleutel wordt 40 cm hoog en is daarmee een goede plant voor voor in de border. Daar combineert ze goed met een veelheid aan planten. Bijvoorbeeld met vroeger bloeiende planten als beemdkroon (*Knautia macedonica*) en kattenkruid (*Nepeta*) waarvan de laatste ook grijsgroen blad heeft. De bloei van *Nepeta* staat erg mooi bij het blad van de *Sedum*.

Makkelijke plant

Sedums zijn robuuste langlevende vaste planten die weinig onderhoud vergen. In het voorjaar knip je de dode bloemstengels af en klaar is Kees. Op arme zandgrond blijven ze beter overeind staan dan op kleigrond, waar ze nogal de neiging hebben om uit elkaar te vallen. Als ze omvallen, is een metalen plantensteun wellicht een goed idee.

Sedums verdragen droogte, zon en halfschaduw. Ik heb zelfs een plant gezien die het op een behoorlijk schaduwrijke plek onder een Japanse esdoorn nog goed deed. Ze tolereren wortelconcurrentie en kunnen tegen het druppelen van regen uit een boom, waar niet iedere plant tegen bestand schijnt te zijn. Op een dergelijke plek zul je natuurlijk minder vlinders waarnemen dan op een open zonnige plek. Vlinders die je op het vetkruid kunt aantreffen zijn: gehakkelde aurelia, dagpauwoog, kleine vos, citroenvlinder, bont zandoojje en atalanta. Daarnaast zullen ook bijen en hommels regelmatig deze plant bezoeken. Sedums woekeren niet, ze vormen een rozet die jaarlijks iets groter wordt als de plant het naar zijn zin heeft. Als ze naast een stevige sterkere buurplant staan wordt de rozet juist ieder jaar weer kleiner, tot ze helemaal verdwijnt als je die buurman niet in toom houdt.

De bloeitijd van hemelsleutel valt in de nazomer: augustus en september. Daarmee het is in die periode een van de weinige nectarbronnen in de tuin. Een plant die zoveel te bieden heeft mag eigenlijk niet in je tuin ontbreken!

Cultivars

Er zijn veel cultivars van *Sedum spectabile*, zoals 'Brilliant' of 'Septemberglut'. En er zijn zelfs witte cultivars; 'Stardust' en 'Iceberg', die ook vlinders aantrekken. De alom bekende *Sedum* 'Herbstfreude' behoort niet tot *Sedum spectabile*, lokt veel minder vlinders, maar is wel een inheemse soort. *Sedum matrona*, eveneens geen *Sedum spectabile*-cultivar lokt soms vlinders.

Naast *Nepeta* en *Knautia* combineert *Sedum spectabile* ook mooi met grassen zoals panicum of distels zoals kogeldistel (*Echinops*) en framboosdistel, maar ook anijsnetel, aster, zonnehoeve (*Echinacea*), flox en ijzerhard zijn goede buurplanten. Van de verbena kun je zowel de hoge *Verbena bonariensis* gebruiken als de kleine variant hiervan, *Verbena* 'Lollypop'.

Geraadpleegde literatuur:

Crafer, Tim (2005). Foodplant list for the Caterpillars of Britain's Butterflies and Larger Moths. Atropos.

Oudolf, Piet en Kingsbury, Noel (2000). Ontwerpen met planten. Terra Lannoo.

Oudolf, Piet en Kingsbury, Noel (2013). Plannen en planten, een nieuw perspectief. Terra Lannoo.

Hemelsleutel in de winter.

Gehakkelde aurelia op hemelsleutel (*Sedum spectabile*).

MOGELIJKE COMBINATIES	
<i>Sedum spectabile</i> 'Brilliant'	
<i>Knautia arvensis</i> (beemdkroon, h80, bl 5-8) φΔ ♀	
<i>Eryngium planum</i> (framboosdistel, h90, bl 7-9) φΔ ♀	
<i>Hesperis matronalis</i> (damastbloem, lila bloem, h70, bl 5-6) φ φ ♀	
<i>Aster frikartii</i> 'Mönch' (herfstaster, lila-paarse bloem, h70, bl 8-10) φΔ ♀	
<i>Sedum spectabile</i> 'Iceberg'	
<i>Aster dumosus</i> 'Anneke' (aster, h35cm, bl 9-10) φΔ ♀	
<i>Origanum laevigatum</i> 'Herrenhausen' of 'Hopleys' (regano, purperroze bloei, h50, bl 7-9) φΔΔ ♀	
<i>Stipa tenuissima</i> (vedergras, zilverwitte bloeipluimen, h60, bl 7-9)	
<i>Verbena bonariensis</i> (ijzerhard, h140, bl7-9) φΔ ♀	
<i>Sedum spectabile</i> 'Septemberglut' (Hemelsleutel, rozerood bloemscherm, h40, bl 8-9) φΔ ♀	
<i>Salvia nemerosa</i> 'Caradonna' (salie, violetblauwe bloeiaar, h70, bl 6-8) φ ♀	
<i>Nepeta faassenii</i> 'Six Hill's Giant' (kattenkruid, lila bloemen, h50-60, bl 6-9)	
<i>Scabiosa columbaria</i> 'Butterfly Blue' (duifkruid, h30, bl 6-10) φΔ ♀	
<i>Sedum spectabile</i> 'Stardust'	
<i>Agastache</i> (anijsnetel, lila bloeiaar, h110, bl 7-8) φΔΔ ♀	
<i>Phlox hesperis</i> (flox, lila bloemen, h120, bl 9-10) φΔ ♀	
<i>Eupatorium maculatum</i> 'Atropurpureum' (roze bloemschermen, h200, bl 8-9) φ ΔΔ ♀	
<i>Verbena bonariensis</i> (ijzerhard, paarse bloemschermpjes op lange stelen, h140, bl 7-9) φΔ ♀	
Symbolen:	
φ= waardplant dagvlinder	Δ= waardplant nachtvlinder
φ= nectarplant dagvlinder	Δ= nectarplant nachtvlinder
♀= nectarplant zweefvliegen/bijen/etc. = potentiële prooien voor libellen	
h80 = plant is 80 cm hoog	bl 7-9 = plant bloeit van maand 7 tot in maand 9 (juli tot in september)